

Järjestöbarometri 2026 -osajulkistus:

**Digistä syrjäyttäminen syrjäyttää tiedonsaannista,
palveluista ja osallistumismahdollisuuksista**

Juha Peltosalmi, Pia Londén

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen toiminnan kohderyhmillä vaikeuksia digipalvelujen käyttämisessä

- Yli kolmanneksella (38 %) järjestöistä toiminnan kohderyhmissä on melko paljon tai paljon ihmisiä, joilla vaikeuksia digipalvelujen käyttämisessä
- Yleisimmin
  - Ikääntyneiden järjestöissä (85 %)
  - Vammaisjärjestöissä (59 %)
  - Päihdejärjestöissä (45 %)
  - Potilasjärjestöissä (44 %)

Minkä verran järjestöjen toiminnan kohderyhmissä on ihmisiä, joilla on vaikeuksia digipalvelujen käyttämisessä?	% valtakunnallisista sote-järjestöistä
Melko paljon/paljon	38
Jonkin verran	28
Melko vähän/vähän/ei lainkaan	34

Mitä käytännön seurauksia digipalvelujen käyttämisen vaikeuksilla on ihmisille 1/4

- **Yleisin seuraus palvelujen ulkopuolelle jääminen**
  - "Palvelujen ja oikeuksien ulkopuolelle jääminen. Kun keskeiset viranomaispalvelut (esim. Kela, hyvinvointialueet, sosiaalihuolto) siirtyvät yhä enemmän digitaalisiksi, iso osa kohderyhmistämme ei kykene asioimaan itsenäisesti. Tämä voi johtaa siihen, että etuuksia ei haeta, määräaikoja jää noudattamatta tai palveluja ei saada lainkaan" (vammaisjärjestö)
  - "He voivat jäädä kokonaan ilman kyseisiä palveluja ja siten he jäävät väliinpuotoajiksi. " (potilasjärjestö)
  - "Osa tippuu pois palveluiden ja tuen piiristä, ongelmat kasvavat." (yleis- ja monialajärjestö)
  - "Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret jäävät helposti palvelujen ulkopuolelle ja heidän asemansa vaikeutuu yleisesti." (lastensuojelujärjestö)
  - "Sote-palveluihin hakeutuminen, labra-aikojen varaaminen ymv. voi jäädä menemättä, kun ei osata käyttää sähköisiä palveluita." (ikäntyneiden järjestö)
  - "Henkilöiden kaikki asiointi on erittäin hankalaa ja kallista. Ja palveluiden saanti on vaikeampaa kuin digitaalisia palveluita käyttävillä. Myös palveluista viestintä kohdentuu huonosti niille, jotka eivät digitaalisia alustoja käytä. Eli isoja ongelmia!" (potilasjärjestö)
  - "Osa nuorista ei osaa hakea virallisia palvelukanavia juuri lainkaan." (nuorisokasvatusjärjestö)
  - "Ei löydetä, eikä saada palveluita. Useat iäkkäät ihmiset jäävät ilman tukea, ohjausta ja neuvontaa." (vammaisjärjestö)
  - "Tuki/apu jää hakematta." (lastensuojelujärjestö)

Mitä käytännön seurauksia digipalvelujen käyttämisen vaikeuksilla on ihmisille 2/4

- **Tiedon saannin mahdollisuuksien kaventuminen**
  - "Henkilöt eivät pääse osallistumaan tiedonjaollisiin tapahtumiin verkon välityksellä, eli jäävät ilman mahdollisesti omaa arkeaan helpottavaa tietoa sekä yhteisöllisyyttä ja vertaisuutta, kun eivät pääse osaksi yhteisiä keskusteluita." (potilasjärjestö)
  - "He jäävät paitsi verkossa toteutettavasta toiminnasta eivätkä saa tietoa jota somen kautta levitetään, eivätkä osaa hakea tietoa kotisivuilta." (potilasjärjestö)
  - "He, jotka eivät omista digitaalisia välineitä tai eivät osaa/pysty niitä käyttämään, eivät saa tietoa heille tärkeistä asioista." (potilasjärjestö)
  - "Mahdollisuudet tiedon jakamiseen heikkenevät." (potilasjärjestö)
  - "Webinaareihin osallistuminen ei onnistu. Viestintä ei saavuta heitä." (potilasjärjestö)

Mitä käytännön seurauksia digipalvelujen käyttämisen vaikeuksilla on ihmisille 3/4

• Osallistumismahdollisuuksien kaventuminen

- "Heillä on vaara jäädä kotiin, koska he eivät tiedä mihin voisivat osallistua. Lisäksi suuri osa tapahtumista on nykyisin kustannussyistä verkossa, joten he eivät näihin pääse." (potilasjärjestö)
- "Iäkkäissä digitaalisuus syrjäyttää kaikesta (sote- ja muut elämänalueet)." (ikäntyneiden järjestö)
- Kun tiedotus, ilmoittautuminen, osallistuminen ja vaikuttaminen tapahtuvat digitaalisesti, digisyrjäytyneet henkilöt jäävät helposti yhteiskunnallisen ja yhteisöllisen toiminnan ulkopuolelle." (päihdejärjestö)
- "Osallisuuden kokemus heikkenee, osallistuminen estyy teknisiin ongelmiin." (potilasjärjestö)

Mitä käytännön seurauksia digipalvelujen käyttämisen vaikeuksilla on ihmisille 4/4

• Riippuvuus muiden avusta

- "Ihmiset ulkoistuvat omien asioiden hoitamisesta, kun ei ole mukana ollenkaan tai perheenjäsenet/tuttavat hoitavat digiasioinnin, osallisuus yhteiskunnassa estyy." (ikääntyneiden järjestö)
- "Digipalvelujen vaikeakäyttöisyys lisää riippuvuutta omaisista, tukihenkilöistä tai hyvinvointialueiden/järjestöjen työntekijöistä. Tämä heikentää itsemääräämisoikeutta ja yksityisyyttä sekä kuormittaa kohtuuttomasti perheitä." (vammaisjärjestö)
- "Omaisten ja muiden tukitarve kasvaa." (ikääntyneiden järjestö)
- "Itsenäinen asiointi sote-palveluissa hankaloituu ja ihmiset ovat riippuvaisia läheistensä avusta." (potilasjärjestö)
- "Omia asioita ei voida itse hoitaa, vaan pitää nojata muiden apuun." (ikääntyneiden järjestö)

Minkä verran eri syyt vaikeuttavat järjestöjen toiminnan kohderyhmiin kuuluvien ihmisten digipalvelujen käyttöä

(paljon tai melko paljon -arviot)

- 43 % järjestöistä: ei ole digipalvelujen käyttöön tarvittavaa osaamista
- 40 % järjestöistä: erilaiset fyysiset tai kognitiiviset esteet
- 37 % järjestöistä: digipalveluissa käytetty kieli on monimutkaista ja vierasta
- 35 % järjestöistä: ei ole digipalvelujen käyttöön tarvittavia laitteita ja yhteyksiä
- 22 % järjestöistä: asenteelliset seikat digipalvelujen käyttöä kohtaan
- 13 % järjestöistä: digipalveluja ei ole saatavana omalla äidinkielellä

Minkä verran eri syyt vaikeuttavat järjestöjen toiminnan kohderyhmiin kuuluvien ihmisten digipalvelujen käyttöä

	Paljon/ melko paljon %	Jonkin verran %	Melko vähän/ vähän /ei lainkaan %
Ei ole digipalvelujen käyttöön tarvittavaa osaamista (mm. kykyä löytää palveluihin ja navigoida niissä, arvioida tietoturvariskejä)	51	23	26
Erilaiset fyysiset tai kognitiiviset esteet vaikeuttavat tai estävät digipalvelujen käyttämistä	40	27	33
Digipalveluissa käytetty kieli on monimutkaista ja vierasta	37	31	32
Ei ole digipalvelujen käyttöön tarvittavia laitteita ja yhteyksiä (mm. ei varaa tai osaamista niiden hankkimiseksi ja käyttöön ottamiseksi)	35	32	32
Asenteelliset seikat digipalvelujen käyttöä kohtaan (mm. pelokas ja torjuva asenne, epäluottamus)	22	36	42
Digipalveluja ei ole saatavana omalla äidinkielellä	13	29	58

Minkä verran eri ratkaisut auttaisivat järjestöjen toiminnan kohderyhmiä niiden digipalvelujen käyttöön liittyvissä vaikeuksissa (paljon tai melko paljon -arviot)

- 61 % järjestöistä: selkokieli käyttöön digipalveluissa
- 59 % järjestöistä: kaikkiin digipalveluihin selkeät ohjeet, yhteystiedot lisäapuun ja myös vaihtoehtoiseen asiointikanaviin
- 47 % järjestöistä: lisää maksuttomia tai edullisia mahdollisuuksia ihmisille opetella digipalvelujen käyttöä matalalla kynnyksellä
- 45 % järjestöistä: lisää viranomaisten tarjoamaa tukea niiden omien digipalvelujen käytössä
- 44 % järjestöistä: lisää resursseja järjestöjen omille kohderyhmilleen antamaan digitukeen
- 43 % järjestöistä: lisää digitukea sitä tarvitseville kirjastoissa, matalan kynnyksen kohtaamispaikoissa ja muissa helposti saavutettavissa tiloissa
- 33 % järjestöistä: lisää kielivaihtoehtoja digipalveluihin
- 25 % järjestöistä: lisää pisteitä, joissa on käytettävissä digipalveluissa asiointiin tarvittavia laitteita ja yhteyksiä

Minkä verran eri ratkaisut auttaisivat järjestöjen toiminnan kohderyhmiä niiden digipalvelujen käyttöön liittyvissä vaikeuksissa

	Paljon/ melko paljon %	Jonkin verran %	Melko vähän/ vähän /ei lainkaan %
Selkokieli käyttöön digipalveluissa	61	22	17
Kaikkiin digipalveluihin selkeät ohjeet, yhteystiedot lisäapuun ja myös vaihtoehtoihin asiointikanaviin (kasvokkain, puhelimitse)	59	19	21
Lisää maksuttomia tai edullisia mahdollisuuksia ihmisille opetella digipalvelujen käyttöä matalalla kynnyksellä	47	25	28
Lisää viranomaisten tarjoamaa tukea niiden omien digipalvelujen käytössä	45	27	29
Lisää resursseja järjestöjen omille kohderyhmilleen antamaan digitukeen	44	31	25
Lisää digitukea sitä tarvitseville kirjastoissa, matalan kynnyksen kohtaamispaikoissa ja muissa helposti saavutettavissa tiloissa	42	29	29
Lisää kielivaihtoehtoja digipalveluihin (palvelujen tarjoaminen useammilla kielillä kuin vain kansalliskielillä)	33	40	27
Lisää pisteitä, joissa on käytettävissä digipalveluissa asiointiin tarvittavia laitteita ja yhteyksiä	25	30	45

Järjestöbarometri 2026 -kyselyt

- SOSTE toteutti Järjestöbarometrin kyselyt 24.2. - 16.3.2026
- Kyselyihin vastasi:
  - 122 valtakunnallista sosiaali- ja terveysjärjestöä
  - 1 296 paikallisyhdistystä